

12. Kirilina A. V. Lingvisticheskie gendernye issledovaniya kak proyavlenie smeny epistemy v gumanitarnom znaniy [Linguistic gender studies as a manifestation of the episteme change in liberal arts]. *Vestnik Voennoy universiteta* [Military University Bulletin]. 2010, no. 4 (24), pp. 110–114.
13. *Shcho take feminityvy i dlya choho vony potribni?* [What are femininities and what do we need them for?]. Available at: <https://nachasi.com/2017/05/27/femininities/> (accessed 09.10.2019).
14. Gorban' V., Poberezhnaya O. *Genedernaya assimetriya pri perevode* [Gender asymmetry in the translation process]. Available at: <http://doxa.onu.edu.ua/Doxa6/24-28.pdf> (accessed 09.10.2019).
15. Fedyunin A. V. Gendernye stereotypy kak faktor perevoda khudozhestvennoy literatury [Gender stereotypes as fiction translation aspect]. *Vestnik TvGU. Seriya: Filologiya* [TvSU Bulletin. Ser.: Philology]. 2017, no. 4. pp. 234–238.
16. Tomilova A. I. K voprosu o gendernom faktore v lingvistike i perevodovedenii [On the question of gender aspect in linguistics and translation studies]. *Filosofiya i filologiya – Yazykovedenie i inostrannye yazyki v sovremennom mire. Sworld Compilation* [Philosophy and Philology – Linguistics and Foreign Languages in the Modern World. Sworld Compilation]. 2013, vol. 22, no. 1. pp. 39–45.
17. Panenko O. *Gendernye osobennosti perevoda* [Gender peculiarities of translation]. Available at: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/6017/94-98.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (accessed 09.10.2019).

Надійшла (received) 15.10.2019

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Даниленко Анастасія Юрївна (Даниленко Анастасія Юрьевна, Danilenko Anastasiia) – здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії (054 Соціологія), викладач кафедри Ділової іноземної мови та перекладу НТУ «ХП»; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0596-9470>; e-mail: danilenkoanastasiia@gmail.com.

УДК 81'33

doi: 10.20998/2227-6890.2020.1.14

Д. Ю. БАБУРНИЧ, Є. В. КУПРІЯНОВ

ВИКОРИСТАННЯ КОРПУСУ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕКСТІВ ДЛЯ РОЗРОБКИ ТЕМАТИЧНОГО СЛОВНИКА

Стаття присвячена розгляду питання створення програмного засобу для поповнення бази термінологічного словника екологічної економіки з використанням корпусу текстів. Описано можливості корпусу і основні етапи його розроблення. Обґрунтовано створення розмітки текстів. Розкрито процес створення корпус-менеджера та розглянуто технології і програмні засоби для його реалізації. Розмічений корпус має такі переваги, як простота використання і багатофункціональність, що дозволяє значно розширити можливості корпусу при виконанні поставлених завдань. Корпусний менеджер виконує такі завдання, як пошук конкретних словоформ та вилучення термінів із текстів. Використання корпусу розмічених текстів у програмі вирішує завдання пошуку термінології в тексті та її вилучення для наповнення бази майбутнього словника.

Ключові слова: корпус, корпус-менеджер, економіка, екологія, розмітка, коркандансер.

Д. Ю. БАБУРНИЧ, Е. В. КУПРІЯНОВ

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОРПУСА ЭКОНОМИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ ДЛЯ РАЗРАБОТКИ ТЕМАТИЧЕСКОГО СЛОВАРЯ

Статья посвящена рассмотрению вопроса создания программного средства для пополнения базы терминологического словаря экологической экономики с использованием корпуса текстов. Описаны возможности корпуса и основные этапы его разработки. Обосновано создание разметки текстов. Раскрыто процесс создания корпус-менеджера и рассмотрены технологии и программные средства для его реализации. Размеченный корпус имеет такие преимущества, как простота использования и многофункциональность, что позволяет значительно расширить возможности корпуса при выполнении поставленных задач. Корпусный менеджер выполняет такие задачи, как поиск конкретных словоформ и изъятия сроков из текстов. Использование корпуса размеченных текстов в программе решает задачу поиска терминологии в тексте и ее изъятие для наполнения базы будущего словаря.

Ключевые слова: корпус, корпус-менеджер, экономика, экология, разметка, коркандансер.

D. YU. BABURNICH, YE. V. KUPRIYANOV

USING OF THE ECONOMIC TEXTS CORPUS FOR THE DEVELOPMENT OF THE THEMATIC DICTIONARY

The article is devoted to the consideration of creating a software tool for replenishing the database of the terminological dictionary of environmental economics using a body of texts. The capabilities of the corpus and the main stages of its development are described. The creation of text mark-up was justified. The process of creating a corpus manager is disclosed, and technologies and software for its implementation are considered. The marked case has such advantages, as simplicity of use and multipurpose that allows to expand considerably possibilities of the case when performing the set tasks. The corpus manager performs tasks such as searching for specific word forms and removing terms from texts. The use of the body of marked texts in the program solves the problem of finding terminology in the text and its removal to fill the database of the future dictionary.

Keywords: corps, corps-manager, economics, ecology, marking, concordance.

© Д. Ю. Бабурніч, Є. В. Купріянов, 2020

Вступ. Результати аналізу корпусів текстів, сформованих для окремих предметних областей, мають високу прикладну цінність.

Спеціальні корпуси текстів і витягнуті з них дані затребувані як в науково-технічній лексикографії (при складанні термінологічних словників, класифікаторів, рубрикаторів), так і в сфері автоматичної обробки текстів (при автоматичному індексуванні і реферування документів, автоматичної класифікації і кластеризації документів, в інформаційному пошуку і машинному перекладі).

Проблему створення таких корпусів було розглянуто у роботі Карповича С. Н. «Русскоязычный корпус текстов sctm-ru для построения тематических моделей», Митрофанової О. А. «Автоматизированный анализ терминологии в русскоязычном корпусе текстов по корпусной лингвистике», Кашмилової О. Н. «Исследовательский потенциал корпуса английских текстов петербургских школьников: анализ интерязыка» [7,8,10] та ін. Однак, питання створення корпусу спеціальних текстів на даний момент досі залишається нерозв'язаним, що робить наше дослідження актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання створення корпусу було досліджено у багатьох роботах, наприклад у роботі Карповича С.Н. [8] було описано створення російськомовного спеціального корпусу текстів для тестування алгоритмів ймовірнісного тематичного моделювання. Для наповнення корпусу було використано статті новинного сайту «Русские Викиновости». Описано етап попередньої обробки і розмітки корпусу текстів. Запропоновано розмітку корпусу текстів, що містить тільки необхідну в алгоритмах тематичного моделювання інформацію.

Під час свого дослідження [10] Митрофанова О.А. дала оцінку можливості різних стратегій автоматизації робіт по вилученню та систематизації термінології з російськомовного корпусу текстів по корпусних лінгвістиці. Поповнення базового списку термінів і формування списку терміносполучень успішно проведено за допомогою автоматизованого лексикографічного середовища Alex +.

«Корпус англійських текстів петербурзьких школярів» Кашмилової О. Н. – це спроба створити електронну оперовану текстову базу даних для вирішення лінгвістичних задач. За допомогою автоматичних текстових інструментів на базі створеного корпусу ефективно вирішується завдання виявлення і опису лінгвістичних характеристик інтермови – граматичної системи мови учнів, що вивчають англійську мову як іноземну [11–14].

Мета дослідження – розглянути окремі важливі питання щодо створення спеціального корпусу текстів з екологічної економіки, призначений для лексикографів для укладання і

поповнення термінологічного словника зазначеної тематики.

Матеріали і результати дослідження.

Корпус текстів розуміють як значний за обсягом, представлений в електронному вигляді, уніфікований, структурований, розмічений, філологічно компетентний масив мовних даних, створений для вирішення конкретних лінгвістичних завдань [1–3].

Спеціалізований корпус – це жанрово специфічний корпус, який має на меті відобразити певну підмову [11]

Технологічний процес створення корпусу можна представити у вигляді наступних кроків або етапів.

1. Забезпечення надходження текстів відповідно до переліку джерел.

2. Перетворення в машинозчитувану форму. Тексти в електронному вигляді для створення корпусів можуть бути отримані самими різними способами – ручне введення, сканування, авторські копії, Інтернет і ін.

3. Аналіз і попередня обробка текстів. На цьому етапі всі тексти, отримані з різних джерел, проходять філологічну вивірку і коригування.

4. Конвертація. Деякі тексти проходять також через один або кілька етапів попередньої машинної обробки, в ході яких здійснюється перекодування (якщо потрібно), а також видалення або перетворення нетекстових елементів (малюнки, таблиці), видалення з тексту переносів, «жорстких кінців рядків» (тексти з MS -DOS), забезпечення однакового написання тире і т. д.

5. Графематичний аналіз (токенізація). Передбачає проведення наступних операцій: поділ вхідного тексту на елементи (слова, знаки), видалення нетекстових елементів, виокремлення і оформлення нестандартних (нелексичних) елементів, оброблення спеціальних текстових елементів (імен, написаних ініціалами, іноземних лексем, записаних латиницею, назв малюнків, приміток, списків літератури і т. д.).

6. Розмітка тексту. Вона полягає в приписуванні текстам і їх компонентам додаткової інформації (метаданих). Є багато видів розмітки, але найчастіше використовують морфологічну (part-of-speech tagging) [13]. Морфологічні мітки включають не тільки ознака частини мови, а й ознаки граматичних категорій, властивих даної частини мови.

7. Коригування результатів автоматичної розмітки: виправлення помилок і розрішення неоднозначності.

8. Конвертація розмічених текстів в структуру спеціалізованої лінгвістичної інформаційно-пошукової системи (corpus manager), що забезпечує швидкий багатоаспектний пошук і статистичну обробку (заклучний етап).

9. Забезпечення доступу до корпусу. Корпус може бути доступний в межах дисплейного класу,

може поширюватися на компакт-диск і може бути доступний в режимі глобальної мережі.

10. Створення документаційного забезпечення, в якому описуються різні аспекти створення і використання корпусу, наводяться відомості про розмітку [4–6].

Для формування корпусу текстів спеціалізованої спрямованості було виділено окрему галузь економіки – екологічну економіку.

Текстові джерела для корпусів в теперішньому часі досить обширні. Нехудожні тексти, перш за все публіцистика, новини, в меншій мірі – наукові статті також широко представлені у Всесвітній мережі, тож для наповнення корпусу екологічної економіки було використано статті новинних англомовних сайтів за категорією Ecological Economy.

Після вибору джерел всі тексти, отримані із різних джерел були представлені у вигляді txt-файлів, та пройшли обробку, в ході якої відбувалося видалення нетекстових елементів (рисуноків), видалення із тексту переносів, забезпечення одноманітного написання тире та ін. Корпус нараховує 71 файл і 62293 слововживань.

Після вибору джерел [18–21] тексти було розмічено за допомогою онлайн версії системи морфологічного тегування CLAWS за посиланням <http://ucrel.lancs.ac.uk/claws/trial.html>. Для розмітки було використано версію C7 tagset, що вміщує 130 тегів і зворотно-горизонтальний стиль розмітки.

Опис метаданих тексту корпусу включає такі елементи даних: відомості про автора, вказання джерела тексту (електронний ресурс), назву тексту та кількість слів. Ці дані введені вручну.

Сам корпус менеджер було реалізовано за допомогою технології JavaFX. JavaFX – платформа та набір інструментів для створення насичених інтернет-застосунків (англ. Rich Internet Applications, RIA) [17].

Для налаштування графічного інтерфейсу програми можна використовувати такий додаток як Scene Builder. JavaFX Scene Builder – це інструмент візуального макета, який дозволяє користувачам швидко створювати призначені для користувача інтерфейси додатків JavaFX без кодування. Він використовується для генерації файлів FXML [15].

Після запуску користувачеві пропонується ввести у поле мітку, для пошуку слова з певною граматичною категорією (рис 1).

Рис. 1. – Поле для пошуку мітки

Заздалегідь розмічені корпуси текстів автоматично завантажуються у тестове поле лівої частини вікна (рис.2). Частина мови обрана для пошуку виділяється у текстах жирним шрифтом, наприклад `esonomy_NN`.

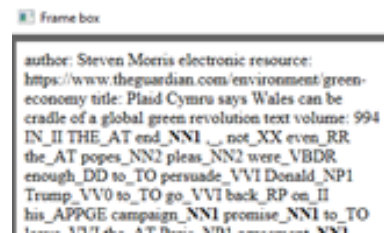

Рис. 2. – Пошук слів з міткою

Також у полі нижче приводиться частотне розподілення тієї чи іншої частини мови та граматичних характеристик слів серед чотирьох сайтів-джерел, що містять економічні статті використані у корпусі (рис 3).

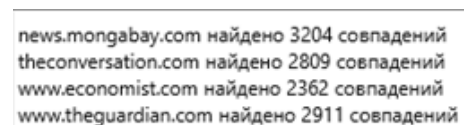

Рис. 3. – Частота зустрічальності слова серед сайтів-джерел.

При натисненні на кнопку «show selected tags» виводиться список слів з відповідними частинами мови і значенням граматичних категорій даних частинин мови (рис. 4).

Рис.4. – Список термінів

За допомогою кнопки «hide tag» можна приховати морфологічну розмітку, лишивши при цьому тільки слова (рис. 5).

Рис. 5. – Результат приховання розмітки

Кнопка «Clear» повністю очищає текстове поле.

Основною можливістю програми є витяг списку кандидатів у терміни. При натисненні на кнопку «Get list of terms» програма створює файл html у відведеному місті де зберігає всі кандидати, що були знайдені у текстах корпусу, у вигляді списку без міток, які можна буде після певної обробки використовувати при створенні словника (рис.6).

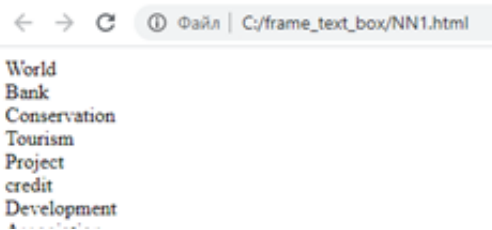

Рис. 6. – Парадигматичні класи та групи дієслова.

Висновки. Розроблений корпус вирішено використовувати для наповнення термінологічної бази словника. Розмічений корпус має такі переваги, як простота використання і багатофункціональність, що дозволяє значно розширити можливості корпусу при виконанні поставлених завдань. Корпусний менеджер виконує такі завдання, як пошук конкретних слів та видалення термінів із текстів. Використання корпусу розмічених текстів у програмі вирішує завдання пошуку термінології в тексті та її видалення для наповнення бази майбутнього словника.

Список літератури

1. Жуковська В. В. *Вступ до корпусної лінгвістики: навчальний посібник*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 142 с.
2. Демська-Кульчицька О. *Дещо про класифікацію текстових корпусів*. Наукові записки. Серія: Мовознавство. 2004. № 1 (11). С. 153–157.
3. Амиева А. М. *Инструменты корпусной лингвистики*. URL: <http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/36257/1/ittsm-2016-34.pdf> (дата звернення: 18.02.2020).
4. Баранов А. Н. *Введение в прикладную лингвистику*. Москва, 2001. 358 с.
5. Захаров В. П., Богданова С. Ю. *Корпусная лингвистика: учебник для студентов гуманитарных вузов*. Иркутск: ИГЛУ, 2011. 161 с.
6. Захаров В. П., Богданова С. Ю. *Корпусная лингвистика: Учебник для студентов направления «Лингвистика»*. СПб.: СПбГУ. РИО. Филологический факультет, 2013. 148 с.
7. Камшилова О. Н. *Исследовательский потенциал корпуса английских текстов петербургских школьников: анализ интерязыка*.
8. Карпович С. Н. *Русскоязычный корпус текстов SCTM-ru для построения тематических моделей*.
9. Маслов Ю. С. *Введение в языкознание: Учеб. для филол. спец. вузов*. М.: Высш. шк., 1987. 272 с.
10. Митрофанова О. А., Захаров В. П. *Автоматизированный анализ терминологии в русскоязычном корпусе текстов по корпусной лингвистике*.
11. Захаров В. П., Азарова И. В., Митрофанова О. А., Попов А. М., Хохлова М. В. *Моделирование в корпусной лингвистике: специализированные корпуса русского языка*. СПб.: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2019. 208 с.
12. *Актуальность создания специализированных лингвистических корпусов*. URL: <http://vital.lib.tsu.ru/vital/access/services/Download/vtls:000500484/SOURCE1> (дата звернення: 18.02.2020).
13. *Обзор программ для извлечения терминологии*. URL: <https://www.englishhelp.ru/translator/articles-for-translator/11-extract-terms-tools.html>.
14. Сичинава Д. В. *К задаче создания корпусов русского языка*. URL: https://events.spbu.ru/eventsContent/files/corpling/corpora2004/Sitchinava_art.pdf (дата звернення: 18.02.2020).
15. *Учебник по JavaFX*. URL: <https://code.makery.ch/ru/library/javafx-tutorial/> (дата звернення: 18.02.2020).
16. *Частеречная разметка – Part-of-speech tagging*. URL: https://ru.qwe.wiki/wiki/Part-of-speech_tagging (дата звернення: 18.02.2020).
17. *Java — Обзор языка программирования: введение, история и преимущества*. URL: <http://proglang.su/java/introduction-to-programming> (дата звернення: 18.02.2020).
18. *Articles on Environmental economics*. URL: <https://theconversation.com/us/topics/environmental-economics-10712> (дата звернення: 18.02.2020).
19. *Environmental Economics News*. URL: <https://news.mongabay.com/list/environmental-economics> (дата звернення: 18.02.2020).
20. *Environmental economics*. URL: https://www.nature.com/search?article_type=protocols,research,reviews&subject=environmental-economics (дата звернення: 18.02.2020).
21. *Nature and the environment*. URL: <https://www.economist.com/topics/nature-and-environment> (дата звернення: 18.02.2020).

References

1. Zhukovskaya V. V. *Vstup do korpusnoi lingvistyky: navchalnyi posibnyk* [Introduction to corpus linguistics: textbook]. Zhytomyr, Bulletin of ZhDO I. Franko, 2013. 142 p.
2. Demskaya-Kulchitskaya, O. *Deshcho pro klasyfikatsiiu tekstovykh korpusiv* [Something about the classification of text corps]. *Naukovi zapysky. Seriya: Movoznavstvo* [Scientific notes. Series: Linguistics]. 2004, no. 1 (11), pp. 153–157.
3. Amieva A. M. *Instrumenty korpusnoj lingvistiki* [Corporate Linguistics Tools]. Available at <http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/36257/1/ittsm-2016-34.pdf>.
4. Baranov A. N. *Vvedenie v prikladnuju lingvistiku* [Introduction to Applied Linguistics]. Moscow, 2001. 358 p.
5. Zakharov V. P., Bogdanova S. Yu. *Korpusnaja lingvistika: uchebnyk dlia studentov gumanitarnykh vuzov* [Corpus Linguistics: A Textbook for Humanities Students]. Irkutsk: IGLU, 2011. 161 p.
6. Zakharov V. P., Bogdanova S. Yu. *Korpusnaja lingvistika: Uchebnyk dlia studentov napravlenija «Lingvistika»* [Corpus Linguistics: A textbook for students of linguistics]. Saint Petersburg, Saint Petersburg State University. RIO Faculty of Philology, 2013. 148 p.
7. Kamshilova O. N. *Issledovatel'skij potencial korpusa anglijskikh tekstov peterburgskikh shkol'nikov: analiz interjazyka* [Research potential of the corpus of English texts in St. Petersburg schoolchildren: an analysis of interlanguage].
8. Karpovich S. N. *Russkojazychnyj korpus tekstov SCTM-ru dlia postroenija tematicheskikh modelej* [Text of Russian texts SCTM-ru for building thematic models].
9. Maslov Yu. S. *Vvedenie v jazykoznanie: Ucheb. dlia filol. spec. vuzov* [Introduction to Linguistics: A Textbook for philol. speciality universities]. Moscow, Vysh. Sc.. 1987. 272 p.
10. Mitrofanova O. A., Zakharov V. P. *Avtomatizirovannyj analiz terminologii v russkojazychnom korpusе tekstov po korpusnoj lingvistike* [Automated analysis of terminology in the Russian-language corpus of texts on corpus linguistics].
11. Zaharov V. P., Azarova I. V., Mitrofanova O. A., Popov A. M., Hohlova M. V. *Modelirovanie v korpusnoj lingvistike: specializirovannye korpusy russkogo jazyka* [Modeling in corpus linguistics: specialized corps of the Russian language]. Saint Petersburg: publishing house S.-Peter. Univ., 2019. 208 p.
12. *The relevance of creating specialized linguistic buildings* [Electronic resource]. Available at <http://vital.lib.tsu.ru/vital/access/services/Download/vtls:000500484/SOURCE1>.
13. *Obzor program dlia izvlechenija terminologii* [Overview of terminological extraction programs]. Available at <https://www.englishhelp.ru/translator/articles-for-translator/11-extract-terms-tools.html> (accessed 18.02.2020).
14. Sichinava D. V. *K zadache sozdanija korpusov russkogo jazyka* [To the task of creating corpses of the Russian language]. Available at https://events.spbu.ru/eventsContent/files/corpling/corpora2004/Sitchinava_art.pdf (accessed 18.02.2020).
15. *Uchebnyk po JavaFX*. [The tutorial on JavaFX]. Available at: <https://code.makery.ch/en/library/javafx-tutorial/> (accessed 18.02.2020).
16. *Chasterrechnaja razmetka – Part-of-speech tagging*. [Particle labeling. Tagging parts of speech]. Available at:

- https://en.qwe.wiki/wiki/Part-of-speech_tagging (accessed 18.02.2020).
17. *Java — Obzor jazyka programirovanija: vvedenie, istorija i preimushhestva* [Java – Overview of a programming language: introduction, history and advantages]. Available at: <http://proglang.su/java/introduction-to-programming> (accessed 18.02.2020).
18. *Articles on environmental economics*. Available at: <https://theconversation.com/us/topics/environmental-economics-10712> (accessed 18.02.2020).
19. *News of environmental economics*. Available at: <https://news.mongabay.com/list/enal> (accessed 18.02.2020).
20. *Environmental Economics*. Available at: <https://www.nature.com/search? Type of article = protocols, studies, reviews and topics = environmental economics> (accessed 18.02.2020).
21. *Nature and the environment*. Available at: <https://www.economist.com/topics/nature and the environment> (accessed 18.02.2020).

Надійшла (received) 19.02.2020

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Бабурніч Діана Юрївна (Бабурнич Диана Юрьевна, Baburnich Diana Yur'yevna) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», студентка групи СГТ-319М факультету соціально-гуманітарних технологій, м. Харків, Україна; e-mail: dianchik96@ukr.net.

Купріянов Євген Валерійович (Куприянов Евгений Валерьевич, Kupriyanov Yevhen Valeriyovych) – кандидат філологічних наук, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри інтелектуальних комп'ютерних систем факультету соціально-гуманітарних технологій; м. Харків, Україна; ORCID: 0000-0002-0801-1789; e-mail: eugeniokupriyanov@gmail.com

УДК 420+418.02

doi: 10.20998/2227-6890.2020.1.15

Т. М. АГІБАЛОВА, В. М. МІРОШНИЧЕНКО, Н. В. ПЛОТНИКОВА

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НОМІНАТИВНИХ ОДИНИЦЬ

Статтю присвячено дослідженню специфіки перекладу економічної галузевої термінології з англійської мови на українську. Структурно-семантичний потенціал лексичних одиниць на позначення явищ і понять даної сфери описано в аспекті їхньої інтерпретації засобами мови-реципієнта. Актуальність перекладознавчого дослідження цього шару лексики зумовлена як впливом економічної поведінки, цінностей і процесів на неекономічні фактори розвитку сучасного суспільства, так і використанням англійської як мови бізнесу й міжнародного спілкування для вузькогалузових потреб. У ході аналізу лексичної вибірки виокремлено певний перелік тематичних груп, у яких поширена термінна номінація, як-от: назви приватних і державних структур, найменування видів комерційної діяльності, економічних процесів і форм власності, цінних паперів і валют, назви осіб економічної діяльності. Оскільки ступінь значеннєвої близькості між собою термінологічних одиниць у мові оригіналу й у цільовій мові лежить у основі фахової компетенції перекладача й з огляду на категоріальні принципи інформативної ємності й високого рівня точності терміносистеми, було виявлено й схарактеризовано найбільш продуктивні способи перекладу семантичних дериватів із загальноживаної лексики, що сприяє поповненню професійного словника. З'ясовано, що при перекладі інтернаціональної лексики найпоширенішим є спосіб транскодування і його різновиди, а двокомпонентні складені (або аналітичні) терміни в англомовній економічній номінації кількісно переважають над однокомпонентними (або синтетичними). Їм віддають перевагу через здатність передавати необхідні диференційні ознаки явищ і реалій, уточнювати й конкретизувати певні загальноживані поняття, надаючи терміносполукам вузькогалузевого значення. На підставі аналізу дібраних одиниць доведено, що в переліку морфолого-синтаксичних засобів найпродуктивнішими є двокомпонентні структурні моделі, серед яких кількісно переважають *Прикметник + Іменник*, *Іменник + Іменник*, що пов'язано з такими вимогами до перекладу економічної термінології, як-от: адекватність, влучність, стислість, неускладненість.

Ключові слова: термінологічна система, мова-реципієнт, адекватність перекладу, термінна номінація, способи перекладу, транскодування, семантична деривація.

Т. Н. АГІБАЛОВА, В. М. МІРОШНИЧЕНКО, Н. В. ПЛОТНИКОВА

СТРУКТУРНО СЕМАНТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА: ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА НОМИНАТИВНЫХ ЕДИНИЦ

Статья посвящена исследованию специфики перевода экономической отраслевой терминологии английского языка на украинский. Структурно-семантический потенциал лексических единиц для обозначения явлений и понятий данной сферы описан в аспекте его интерпретации средствами языка-реципиента. Актуальность исследования этого пласта лексики обусловлена как влиянием экономического поведения, ценностей и процессов на неэкономические факторы развития современного общества, так и использованием английского как языка бизнеса и международного общения для узкоотраслевых нужд. В ходе анализа языковой выборки выделен определенный перечень тематических групп, в которых задействована терминологическая номинация: названия частных и государственных структур, наименование видов коммерческой деятельности, экономических процессов и форм собственности, ценных бумаг и валют, названия участников экономической системы. Поскольку степень смысловой близости терминологических единиц в языке оригинала и в целевом языке лежит в основе профессиональной компетенции переводчика и учитывая категориальные принципы информативной ёмкости и высокого уровня точности терминсистемы как таковой, были выделены и описаны наиболее продуктивные способы семантической деривации терминов из

© Т. М. Агібалова, В. М. Мірошніченко, Н. В. Плотнікова, 2020